

บทบรรณาธิการ

การเขียนรู้กับการเขียนใช้ความรู้เศรษฐศาสตร์

ศักดิ์ดา สายบัว*

ตามที่ผู้เขียนรู้และเข้าใจ การเรียนเศรษฐศาสตร์ในมหาวิทยาลัย อาจกล่าวได้ว่าส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดเป็นการเรียนเพื่อรู้หรือเรียนเพื่อหาความรู้ ที่ไม่ค่อยได้พบเห็นกันเสียก็คือ การเรียนที่จะช่วยให้รู้ว่าจะใช้ความรู้นั้นเพื่อการใดหรือประโยชน์อันใด ทั้งนี้ก็คงเป็นด้วยสาเหตุหลายประการเป็นต้นว่า การเรียน/ การสอนในคณะเศรษฐศาสตร์ของมหาวิทยาลัย (ซึ่งเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการยิ่งกว่าวิชาชีพ) ถือว่าเป็นการเรียนการสอนความรู้วิทยาศาสตร์ทางเศรษฐศาสตร์ขั้นพื้นฐานซึ่งจะต้องนำไปประยุกต์หรือปรับใช้อีกต่อหนึ่ง ก่อนที่จะเกิดประโยชน์ใช้สอยเชิงปฏิบัติหรือไม่ก็อาจเป็นเพราะความเชื่อ หรือความเข้าใจที่ว่า เมื่อได้ความรู้ไปแล้ว ก็น่าจะใช้ความรู้ให้เกิดค่า เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงาน หรือทำมาหาเลี้ยงชีพได้โดยไม่ยากนัก (แม้จะไม่โดยอัตโนมัติ) หรือแม้มหาวิทยาลัยจะสนใจให้นักเรียนเศรษฐศาสตร์ได้เรียนได้ฝึกฝนการใช้ความรู้เศรษฐศาสตร์ในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ครูผู้สอนก็อาจจะขาดความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการใช้ความรู้เศรษฐศาสตร์ในภาคปฏิบัติและไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ความเชี่ยวชาญให้ผู้เรียนได้

ผลของการเน้นหนักการเรียนเพื่อรู้ในการเรียนเศรษฐศาสตร์ในมหาวิทยาลัย ประกอบกับระเบียบวิธีการสร้างทฤษฎี เพื่อหาความรู้ของนักเศรษฐศาสตร์ ทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์มีความแก่กล้า และเข้มข้นในภาควิชาการและห่างไกลจากความเป็นไปของชีวิตเศรษฐกิจอันแท้จริงของชุมชน ความรู้เศรษฐศาสตร์คือ ความรู้คณิตศาสตร์ สถิติ และเศรษฐมิติ ยิ่งนักเศรษฐศาสตร์ของโลกมีจำนวนมากและต่างก็ไขว่คว้าที่จะคิดค้นและตีพิมพ์ความรู้ภาคทฤษฎี ภาควิชาการใหม่ ๆ ออกมาอย่างไม่หยุดยั้ง (ไม่ว่าจะเป็นความรู้ที่ใช้ได้หรือใช้ไม่ได้) ผู้เรียนและผู้สอนวิชาเศรษฐศาสตร์ก็มีการที่จะต้องเรียนต้องรู้และต้องติดตามจนไม่เหลือเวลาที่จะคิดอ่านหรือฝึกฝนตนเองเพื่อให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญอย่างอื่นเลย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคิดอ่านหาช่องทางและฝึกฝนตนเองให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการใช้ความรู้เศรษฐศาสตร์ในภาคปฏิบัติ ผู้ที่มีโอกาสได้เรียนรู้ถึงช่องทางและโอกาสในการใช้ความรู้เศรษฐศาสตร์เพื่อประโยชน์ในภาคปฏิบัติ กลายเป็นผู้เรียนในสาขาอื่น ซึ่งรวมถึงบัญชี บริหารธุรกิจ รัฐประศาสนศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์และอื่น ๆ แม้จะเรียนไม่ได้ผลเป็นที่พอใจมากนัก เพราะขาดพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์เพียงพอ แต่ก็ช่วยให้ผู้เรียน

ได้สำเนียงสำนึกกว่าความรู้เศรษฐศาสตร์ เป็นความรู้ที่มีความหมายความสำคัญ และเกี่ยวข้องกับงานแทบทุกด้านที่มีเรื่องที่ต้องวิเคราะห์ และคิดอ่านเพื่อใช้ทรัพยากรเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพ (ขอเพียงให้รู้จักวิธีใช้ความรู้ที่นั่นนั่นเอง)

จากที่ได้พยายามหาความรู้ความเชี่ยวชาญในการใช้ความรู้เศรษฐศาสตร์เพื่อการปฏิบัติงานต่าง ๆ (นอกเหนือไปจากการสอนและการวิจัย) และถ่ายทอดความรู้ความชำนาญดังกล่าวให้แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยในสาขาเศรษฐศาสตร์ ผู้เขียนก็รู้สึกมากขึ้นทุกทีว่า การเรียน/ การสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ในมหาวิทยาลัย ตามที่เป็นมาและเป็นอยู่ในปัจจุบัน นอกจากจะสร้างปัญหาหลายประการให้แก่ผู้เรียนและผู้สอนแล้ว ยังเป็นการบั่นทอนคุณค่าอันพึงมีของวิชาเศรษฐศาสตร์ และผู้สำเร็จการศึกษาวិชาเศรษฐศาสตร์ ผู้ที่มีความรู้เศรษฐศาสตร์เป็นพื้นฐานเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์ และคิดอ่านในระดับสูงตามความเจริญก้าวหน้าของระเบียบวิธีการหาความรู้และเทคนิคการวิเคราะห์ของศาสตร์สาขานี้ และก็ไม่เห็นเหตุผลหรือความเหมาะสมจำเป็นใด ๆ ที่ผู้มีความรู้เศรษฐศาสตร์จะต้องทำหน้าที่ เฉพาะเป็นนักวิทยาศาสตร์ที่ต้องค้นคิดหาความรู้พื้นฐาน หรือความรู้ประยุกต์เพื่อประโยชน์ใช้สอยของผู้ประกอบอาชีพสาขาอื่น เพียงแต่ปรับการเรียน/ การสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ในมหาวิทยาลัยเพื่อให้นักเรียนที่สนใจจะไปปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ (นอกเหนือจากการสอนและการวิจัย) ได้มีโอกาสเรียนรู้และฝึกฝนการใช้ความรู้เศรษฐศาสตร์ตามที่พึงเป็นไปได้เหมาะสม การเรียน/ การสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ในมหาวิทยาลัยก็จะเป็นที่น่าสนใจสำหรับผู้เรียน/ ผู้สอนมากขึ้น และจะเป็นการเตรียมตัวที่ดีเพื่อการทำงานและประกอบอาชีพของผู้สำเร็จวิชาเศรษฐศาสตร์ส่วนใหญ่ หากจะมีผู้โต้แย้งว่าคงจะไม่มีเวลาให้กับการเรียนเพื่อใช้ความรู้เศรษฐศาสตร์ในมหาวิทยาลัย เพราะมีความรู้ภาคทฤษฎีและวิชาการที่ต้องเรียนมากมายก่ายกอง ผู้เขียนก็ใคร่ขอตอบว่า การเลือกเรียน/ เลือกสอน และการเรียน/ การสอนที่ถูกต้องและเหมาะสมคงจะช่วยให้การแบ่งใช้เวลาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพได้ นักเรียนคงได้เรียนทฤษฎีและเทคนิคการวิเคราะห์ทุกอย่างที่ควรได้เรียนรู้ (ไม่ใช่ทุกอย่างโดยไม่เลือก) โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประสงค์จะประกอบอาชีพเป็นนักวิทยาศาสตร์สาขาเศรษฐศาสตร์ก็คงเลือกเรียนให้เต็มที (แต่ไม่ใช่ทุกคน) ผลข้างเคียงที่จะตามมา (ซึ่งไม่อาจประเมินค่าได้) ก็คือ การปรับเปลี่ยนบุคลิกภาพ และอุปนิสัยของผู้เรียน/ ผู้ใช้ความรู้เศรษฐศาสตร์จากบุคลิกภาพและอุปนิสัยของคนที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจด้วยการทุ่มเทกายใจ และสติปัญญาให้กับการสร้างโมเดล และการวิเคราะห์แต่ตัวเลขเป็นบุคลิกภาพ และอุปนิสัยของคนที่มีปัญหาเศรษฐกิจเลยตัวเลขและเห็นว่าเป็นปัญหาของมนุษย์ที่มีชีวิตจิตใจ และการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจเป็นการแก้ไขปัญหาเพื่อลดทุกข์และเพิ่มสุขของมนุษย์ (ไม่ใช่เพิ่มรายได้ประชาชาติ รักษาระดับราคา ลดดุลการค้า/ ดุลการชำระเงินขาดดุล รักษาค่าของเงินบาทโดยไม่สนใจว่าใครจะเป็นตายร้ายดีอย่างไร)

แม้จะมีผู้เห็นด้วยกับที่ผู้เขียนกล่าวมาทั้งหมดข้างต้น แต่ก็คงมีจำนวนไม่น้อยที่อาจสงสัย

ว่าในการเรียนเพื่อใช้ความรู้เศรษฐศาสตร์ในการเรียนในมหาวิทยาลัยนั้น จริง ๆ แล้วจะทำได้
อย่างไร ผู้เขียนก็ขอตอบทันทีว่าผู้เรียนเศรษฐศาสตร์สามารถเรียนรู้และฝึกฝนใช้ความรู้เศรษฐ-
ศาสตร์ได้ในงานหลายสาขา ที่เห็นได้ชัดก็คือ งานวางแผนทุกระดับ งานวางแผนระบบข้อมูล
เพื่อการบริหาร งานพัฒนาระบบการปฏิบัติงานทุกอย่าง (ซึ่งต้องอาศัยการพิจารณาประสิทธิ
ภาพเชิงเศรษฐกิจอยู่เสมอ) งานการเงิน งานการตลาด และอื่น ๆ อีกมากมาย ผู้มีพื้นฐาน
ความรู้เศรษฐศาสตร์เพียงหาความรู้อื่นเพิ่มเติมและฝึกฝนใช้ความรู้เศรษฐศาสตร์ตามสมควร
ก็จะปฏิบัติงานได้เป็นที่น่าพอใจ วิธีการเรียน/ การสอนของวิชาที่ต้องอาศัยศาสตร์และความรู้
จากสาขาต่าง ๆ เช่น วิชาบริหารธุรกิจคงเป็นตัวอย่างอันดี สำหรับการวางหลักสูตร และการ
กำหนดเนื้อหาสาระและวิธีการสอนที่จะช่วยให้นักเรียนเศรษฐศาสตร์ได้เรียนรู้การใช้ความรู้
เศรษฐศาสตร์ตามที่ต้องการ

ปัญหาด้านสุดท้ายที่ต้องเอาชณะก่อนที่จะให้มีการเรียน/ การสอนเพื่อใช้ความรู้เศรษฐ-
ศาสตร์ในหลักสูตรวิชาเศรษฐศาสตร์ได้ก็คือ ปัญหาการขาดแคลนผู้สอนที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ
และประสบการณ์ในภาคปฏิบัติอย่างถึงขนาด ในเรื่องนี้ผู้เขียนก็ยอมรับว่าเป็นความจริง แต่
เมื่อดูว่าบริษัทที่ปรึกษาการบริหารมีหลักสูตร และวิธีการฝึกอบรมทั้งในและนอกห้องเรียน
(หลายหลักสูตรเป็นหลักสูตรผู้ประกอบการวิชาชีพเศรษฐศาสตร์) ที่มีประสิทธิภาพในการฝึกอบรม
ผู้ประกอบการวิชาชีพเป็นอย่างมาก ก็เชื่อว่าเป็นไปได้ที่จะให้มีการเรียน/ การฝึกอบรมเช่นเดียวกัน
ได้ในมหาวิทยาลัย หากคิดว่าได้ผลคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ ก็เป็นเรื่องที่ต้องคิดอ่านและวินิจฉัยเชิง
การบริหาร (มิใช่เชิงเศรษฐศาสตร์) ที่จะให้เกิดการตัดสินใจและดำเนินการเพื่อบรรลุผลสำเร็จ
ตามความมุ่งหมาย

ผู้เขียนก็ได้แต่หวังว่า เรานักเศรษฐศาสตร์ที่ทำอะไรได้แทบทั้งนั้นจะไม่เพียงนั่งคิดแต่จะ
ดำเนินการตามควร และในไม่ช้าก็จะได้เห็นผู้สำเร็จวิชาเศรษฐศาสตร์ที่พร้อมจะเผชิญโลก และใช้
วิชาชีพเศรษฐศาสตร์ (ไม่ใช่วิชาการ) เพื่อการทำงานและอาชีพต่าง ๆ ตามความถนัดและความสนใจ
ได้ อย่างสมศักดิ์ศรีและด้วยความมั่นใจอันดีในความสำเร็จ